

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunste osakond

Teatrikunsti õppekava

Fatme Helge Leevald

MINU ELU KUNSTIS

loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Garmen Tabor, MA

Kaitsmisele lubatud.....

Viljandi 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
ESIMENE AASTA.....	5
I semester	5
II semester	6
TEINE AASTA.....	9
III semester.....	9
IV semester.....	11
KOLMAS AASTA	13
„Utopia rannik. III osa. Kaldale uhutud“	13
„Nero“	15
„Insener Paaveli armastuse eesõu“.....	16
TEATER MUST KAST JA ENDLA.....	17
NELJAS AASTA.....	19
Endla	19
„Meie aja kangelane“	20
„Kaunitar ja koletis“.....	22
„Peeter Paan ja Valge Lind Wendy“	22
„Werther“	23
KOKKUVÕTE	25
KASUTATUD ALLIKAD	26
LISAD.....	27
SUMMARY.....	33

SISSEJUHATUS

Lugesdes enda erialapäevikuid ja arutledes antud teemal ka teistega, on ilmnenud, et suures osas ei olegi need nii nimetatud „erialapäevikud“ täidetud geniaalsete eriala põhitõdedega, vaid paljuski emotsionaalsed ja isiklikud mõtted ja pursked. Eeskätt mõtted inimsuhete teemadel ja see on miski, millel on minu arengus väga suur roll. Eriti arvestades seda, et just kooliaja alguses ei suutnud ma era- ja koolielu lahus hoida ja teatud mõttes väljendus segadus eraelus ja enda sees, ka koolitöö motivatsioonis. Ma tunnen, et ei saa kirjutada enda kooliajast, arengust, muutustest, võttes arvesse ainult rolli või sisemist monoloogi kuna suurimad muutused ja impulsid on saanud alguse just väljapoolt ja tulenevad suhtest kellegi teisega – lavastaja, trupi, sõprade, kursakaaslaste, õppejõududega. Seega on minu analüüsis suur osa ka mind mõjutanud inimestel, sest ilma nendeta poleks ma jõudnud praegusesse punkti.

Tulin kooli teades, et minus on väga palju, mida ma muuta tahan, omadusi, mis mulle endale ei meeldi ja omadusi, mille suhtes kartsin, et ei meeldi teistele. Seega on mõistetav, et minu esimene erialapäevik algab prantsuse keelse mõttega, mis tõlkes kõlaks umbes nii:

*„Ma kardan, et mind hinnatakse halvaks,
Kardan, et meeldi teatud inimestele,
Kardan, et mind arvatakse halba kategooriasse.
Aga kõige rohkem kardan ma,
Et mind hinnatakse selle järgi, kes ma olen
Ja mitte selle järgi, kes ma tahaksin olla.“*

Mingis mõttes tunnengi, et alustasin kooli kaitsepositsioonis, eeldades, et praegusena ei meeldi ma kellelegi ja käib pidev hindamine. Sealjuures oli põhiline hindaja

mina ise. Seega sama palju, kui viimased neli aastat oli aeg, et õppida näitleja elukutse esmaseid käsitööoskusi, oli see tee eneseleidmiseni ja aktsepteerimiseni. Miski, ilma milleta minu meelest ei saagi näitleja olla, vähemalt mitte nii, et sa ennast pidevalt ei lõhuks. Näitleja on mingis mõttes koguaeg alasti mitmesajapealise publiku ees ja kui sina end mugavalt ei tunne, on väga raske teisi endale ligi lasta. Nii ongi minu eesmärk analüüsida, kuidas olen jõudnud punkti, kus olen õnnelik teatrikooli lõpetaja, kes on endaga piisava rahu sõlminud, et on valmis jätkama teed valitud erialal.

ESIMENE AASTA

I semester

Eriala: etüüdid

Lavakõne: armastusluuletus Ilmi Kolla „Laule sulle“, valm „Hunt ja lambatall“; Peter Brook „Tühi ruum“

Lavastused: „Inetu“; lavastajaülesanne - õudukas „Albert“

Vihkasin etüüde sügavalt ja siiralt. Ei suutnud lasta oma fantaasial lennata, kartsin meeletult koguaeg eksida, muretsesin igasuguste väikeste asjade pärast. Ei tahtnud üldse lavale minna. Alles semestri lõpus, kui eksamid juba tehtud oli tekkis tunne et „vot nüüd võiks hakata tegema“. Ühtlasi kandis tervet semestrit hirm, et toimunud on mingi tohutu eksitus, et tegelikult ma ei peaks siin olema, sest ma ei oska midagi ja kohe-kohe saavad õppejõud sellest aru ja ongi mu suurel unistusel lõpp.

Tugeva mälestuse on jätnud armastusluule lugemine. Küll mitte tegevus ise, vaid see luuletus ja luuletaja, kelle ma leidsin. Ilma Kolla luule on see, mille juurde ma olen mitu korda tagasi läinud, kuna nende luuletuste õrnus ja samas mahlakus hämmastab ja inspireerib üha uuesti. Samas on tohutult kahju, et see ülesanne just kooli alguses oli, sest kohe kindlasti ei osanud luuletust nii ette kanda, et selle ilu ka teisteni oleks jõudnud. Ma küll justkui mõistsin seda, kuid puudus oskus seda auditooriumile arusaadavaks teha.

Lisaks koolile maaldasin esimesel semestril isikliku eluga, mis Tallinnasse maha jäi ja see oli miski, mille kooli tulles oleksin pidanud jätma vähemalt black boxi ukse taha, kuid milleks ma tol hetkel ei olnud võimeline. Nii võtsin ma erialatundi ja mujalegi kaasa kogu oma emotsionaalse pagasi. Sealhulgas hirm näida nõrk. Eriti oluline tundus olla tugev Kalju Komissarovi ees, kes lõpp-kokkuvõttes mu emotsioonitult enesekaitsemüüri mitte ei hinnanud, vaid vastupidi tekitas arusaamatuse **kes või mis ma olen ja mida tahan**. Mingis

mõttes võttiski see kokku minu vaimse oleku selle esimese semestri jooksul (kandudes edasi ka järgnevasse semstritesse) – tohutu eneseotsing ning eneses kahtlemine nii erialases kui isiklikus plaanis.

Esimese semestri eriaalaeksamid olid ühtlasi esimene kord, kui puutusin kokku närvidest tuleneva haigusega – mõned päevad enne eksameid veetsin kaks päeva järjepidevas 38-kraadises palavikus. Tol hetkel ei osanud ma seda pingsituatsiooniga seostada, aga hiljem on seda paar korda veel juhtunud, eelkõige närvilise prooviperioodi järel (nt „Meie aja kangelane“). Lahendust olukorrale ei olegi, teadustades, milles probleem, on vaimselt olukorraga kindlasti parem toime tulla, kuigi kõrge palavikuga kaasneb enamasti mingi kurguprobleem ja see lisab paratamatult omajagu närvi, eriti kui tegemist on tükiga, kus peab laulma.

II semester

Eriala: Kitzberg „Libahunt“, „Vaata raevus tagasi“

Lavakõne: piiblitekstid, „Hamleti“ monoloogid (isa vaim), „Harala lood“, enda Harala lool, eesti naljandid

Lavastused: lastelavastus „Lood pildi seest“, TREFF bastionikäikudes lavastajaülesanne „164881.“

Semester algas näidendite lugemisega ja analüüsimisega. Võib öelda, et tekstianalüüsid Kaljuga olid kogu kursuse jaoks silmiavardavad kogemused. Tekkis tunne nagu varem poleks osanud lugeda või vähemalt loetut mõista. Esimest korda õppisime nägema stseenides karakteritevahelisi suhteid ja dünaamikaid ning stseeniteostuse erinevaid võimalusi toetudes vaid tekstile.

Semestri kõige närvesöövam ülesanne oli monoloog „Hamletist“ akrobaatilise liikumisega, mida tegin koos Raunoga. Hirm ülesande ees oli suur ja seega soov proovi teha nullilähedane, see tulemusele loomulikult kaasa ei aidanud. Kuna nii Raunol kui minul oli tol hetkel lavakõnega pigem nukrad lood (minu puhul eriti hääletugevuse teema),

oleks pidanud kõvasti rohkem vaeva nägema, et head tulemust saavutada. Olime õnnelikud, kui selle lihtsalt kaelast ära sai. Kõlab küll inetult, aga paratamatult on see osa koolist, ning ilmselt kogu ülejäänud elust – tegeleda asjadega, millega sa absoluutselt ei taha, võib vaid loota, et tulevikus saan sellega professionaalsemalt hakkama, kui selle kavaga.

Erinevalt keerulisest lavakõnest oli põnev hakata tööle stseenidega näidenditest. Meie kursuse puhul oli üsna erakordne nelja lavastaja kohalolu ja seega polnud peaaegu ühtegi stseeni, mida erineval ajahetkel poleks juhendanud või vähemalt üle vaadanud üks või mitu lavastajatudengit.

Kitzbergi „Libahundiga“, olin varem näiteringis kokku puutunud ja materjal, millega töötamist väga ootas. Võtsin ette kaks stseeni: Tiina ja Marguse stseen Kristjaniga (ühtlasi meie ainus kooliajal koos mängitud stseen), millest suuremat emotsiooni sisse ei jäänud, teiseks Tiina ja Mari stseen, millega töötasime koos Birgitiga. Viimasega alustasime tööd üritades mängida ajastus ja vastavalt näidendis etteantud olustikule. Pärast mitmeid ettenäitamisi ja pigem negatiivset tagasisidet, istusime Birgitiga maha ja nuputasime, kuidas antud stseen tänapäeva tuua, võttes kinni Kalju loast teha tekstiga, mis iganes soovime ja nii öelda „minna hulluks“ – jõudsimegi tänapäevasele versioonile kohvikustseenist, kus kohtuvad kaks võõrast, juhuslikult ühte lauda istuvad Tiina ja vaimselt ebastabiilne (ehk hull) Mari – ainus situatsioon, kus suutsime leida põhjenduse nii veidrale tekstile tänapäevastes oludes. Selles sündis esimene stseen, kus väga tugevalt sain ajada oma asja ja millega ise rahule jäin. Ühtlasi esimene stseen, mille kohta sain mitmelt poolt positiivset tagasisidet. Andis ilmselge tõuke mõistmaks, et pean usaldama enda sisetunnet ja mitte muretsema tunduda „loll“.

Lavakõneliselt üritasin võtta veidi suuremaid riske, et end tõestada, esitades näiteks kaks piibliteksti. Mingi kvalitatiivne hüpe toimus Harala loo lugemisel, kuigi parim ettekanne polnud ilmselt ametlikul eksamil, sest läksin tohutult närvi – publik oli paigutatud nelinurgselt ümber lava, kusjuures alustasime kõik publiku seas istudes. Põhimõtteliselt puudus neljas sein ja inimesed olid meeletult lähedal, ei suutnud end rahulikuna hoida ja puudus ka võimalus end justkui lava taga koguda. Veidi rohkem sain end avada kevadisel eksamil, esitades enda kirjutatud „Harala lugu“.

Õppetunni asedamatuse kohta sain lastelavastuse „Lood pildi seest“ etendustega, millest ühele ma lihtlabase sissemagamise tõttu ei jõudnud. Olin terve öö üleval olnud,

tegelenuk koolitööga, poole pealt magama jäänud ja siis hommikul mitte ärkanud. Kui esialgu kartsin kõige rohkem Kalju reageeringut siis tegelikult oli kõige hullem kursuse silme ette ilmumine ja nende ees vabandamine. Enesetunne oli kohutav. Minu puudumise tõttu etendus ära ei jäänud ja minu rolli asendas suures osas Kaija M. Kalvet, kelle Kalju tõi mulle ka mängult eeskujuks. Sain väga selge õppetunni sellest, kui lihtsalt on võimalik kaotada roll ja arusaamise, et see milleks ma õpin on ikkagi töö, millel on oma kohustused ja milles kellaegadest kinnipidamine on elementaarne osa ja minu enda vastutus.

TEINE AASTA

III semester

Eriala: Tammsaare „Juudit“, Moliere „Scapini kelmused“, Tšehhov „Kajakas“

Lavakõne: Tšehhovi novell, Shakespeare'i sonett

Lavastused: lavastajaülesanne Tuglase novellid „Androgüüni päev“ ja „Keiserlik kokk“, akrobaatikalavastus „Veel kord armastusest“

Alates III semestrist seadsin endale semestri eesmärgid, et veidi oma tegevust suunata ja mõtestada – **Semestri ülesanne endale: olla hea partner**

Teine õppeaasta tõi minu jaoks suuri muutusi nii minu suhtumises teistesse, kui vastupidi. Lisaks jõudsid järsku teadvusesse lavatõed, mis tagantjärele tunduvad ilmselged, kuid, mille kohalejõudmine võttis aega. Saabus ka teatav vabanemine ja aktiivne enda hirmude ja vigadega võitlemine. Kui esimene aasta tegelesin väga palju oma emotsioonide ohjamisega ja isegi varjamisega, siis teisel aastal algas tee minna laskmise ja endast üle saamiseni.

„Juuditi“ katkendi puhul tundsin, et see oli uusi perspektiive avav roll ja stseen. Mõistsin, et mulle sobivad stseenid, mida mina vedada saan – kui võti käes, tunnen end väga mugavalt ja teen seda suure heameelega. Midagi, mis minu endagi jaoks oli tol hetkel üllatav. Paratamatult kanduvad ka lavale üle enda või teiste loodud illusioonid „enda olemuse“ kohta ja sellest tulenevalt, ei olnud ma kindel, kas minus on jõudu stseeni vedada. Pigem peeti mind hellaks ja õrnakeseks. Samas eeldab juhtimine ka seda, et on partner, kes sulle õigel ajal ruumi annab ja töötades „Juuditi“ stseenis Kristoga, oli see kindlasti palju lihtsam, kui oleks olnud mõne teise partneriga koos töötades – kursakaaslaste puhul tekib

paratamatult omavaheline arusaam, kes on domineerivam ja kes mitte ja sellest lahti murda, võib olla keeruline.

Ühtlasi oli semestril enda jaoks oluline „Kajaka“ Maša, Treplevi, Medvedenko ja Polina Andrejeva stseen – esimene (peale „Libahundi“ Mari ja Tiina stseeni), mida ma ise tahtsin teha. Stseen, mis mind nii öelda sütitas ja mille puhul ma kogusin ise ümber osatäitjad ja mille toimimise eest, tundsin end vastutavana. Kokkuvõttes arvan, et minu Maša jäi lõpuks liialt puiseks ja kuigi tahtmatult, mingis mõttes liiga ilusaks – aga tol hetkel polnudki ma võimeline oma peas ette kujutama lodevamat, murtumat tegelaskuju, kellena näeksin Mašat ehk nüüd.

Sel semestril oli oluline Kaija M. Kalveti Tuglase novellil põhinev lavastus „Androgüüni päev“. Mina mängisin Androgüüni nais- ja Sander Rebane Androgüüni meespoolt. Selle rolli usaldamine andis mulle väga palju juurde, saavutasin laval suurema vabaduse ja julguse veidikenegi improviseerida. Kuigi endale kujunes sellest väga meeldiv lavastus, oli enne eksamil etendusmist pidevalt tunne nagu kõik oleks kohutavalt valesti. See oli esimene kord kui tajusin, kui oluline on mulle näitlejana lavastaja meeleolu. Kui lavastaja on närvis või mõnel teisel moel emotsionaalne, peegeldab see sinu kui näitleja jaoks lavastuse olukorda. Arvan, et näitleja eesmärk on viia ellu lavastaja visiooni ja olen seetõttu väga lavastajat usaldav näitleja – mina tema pähe ei näe, tema peab ütlema, millal ma visiooni õigesti tõlgendan. Kui aga lavastaja midagi öelda ei oska, kuid sellegi poolest on silmnähtavalt endast väljas tekib mure, et kas viga on sinus.

Lugesin selle väikese endale seatud semestri eesmärgi täidetuks, kui eksamitagasisidemel ütles üks õppejõududest kommenteerides mingit katkendit, et olin laval hea partner. Ühtlasi oli see esimene kord, kui sain nii lavakõnes kui erialas A-d. See oli esimene kord, kui tundsin tõesti, et olen endast parima andnud ja selle läbi edasi arenenud. Sealjuures oli minu läbisaamine Kaljuga ikkagi veidi keeruline, ei osanud tema töömeetodiga kaasa minna ja suhelda nii et tema isiklik arvamus oli, et kuigi oli toimunud areng pole see piisav ja tal on mind väga raske mõista.

Semester lõppes Vladimir Granovi akrobaatikalavastusega „Veel kord armastusest“. Füüsiliselt väga arendav kogemus ja ka parasjagu eneseületamist, kuna akrobaatika polnud kunagi mu lemmiktegevus. Sain teada, et vahel võib mu jonnakuks mulle endale negatiivselt mõjuda – olime partnerid Liina Leinbergiga mängides kahte füüsiliselt kõige keerukamat rolli, Liina põhirolliks oli sealjuures Madu, mille elementide

ärategemiseks venitasin lühikese ajaga selga asenditesse, millesse see normaalselt ei liigu, selle tulemusena sain aastaks ajaks alaseljavalu, mis sundasendite ja suurema koormusega senimaani tunda annab. Mõeldes pikemale perspektiivile (ehk oma ülejäänud elule) oleks kindlasti olnud mõistlikum öelda lavastajale, et on element, millega ma nii kiiresti hakkama ei saa (prooviperiood oli vaid mõned nädalad) ja see oleks kindlasti olnud võimalik olnud asendada.

IV semester

Lavastused: „Neetud rist“ („Hamlet“, „Kuningas Lear“, Mati Unt), lavastajaülesanne lastelavastused „Kohvriskostab muusika“, „Kaks päikest“

Lavakõne: rahvaluule „Mareta laps“

Kalju III semestri tagasiside kannustas mind formuleerima järgnevad semestri eesmärgi –

Semestri ülesanne endale: õppida Kaljuga töötama

On veidi keeruline öelda, kus eelmine semester lõppes ja uus algas, kuna vahepausi peaaegu polnud ja üks kohustus järgnes teisele. Peale akrobaatikalavastust järgnes vahetusnädal, kus mina ja Karl Edgar Tammi käisime Kopenhaagenis sealses teatrikoolis. Kuna möödus oli üsna pingeline semester oli tegemist väga vabastava kogemusega, millelt tulin tagasi täiesti uue hingamisega – tundega, et ei tasu end nii tõsiselt võtta ja kõige pärast kohutavalt põdeda.

On ehk mingis mõttes naljakas, et seadsin semetri eesmärgiks kellegagi koos töötamise, aga kuna Kalju oli meie peaõppejõud tundus see hädavajalik. Ei suutnud ega tahtnud leppida sellega, et läbin kooli suutmata temaga kunagi üht keelt saavutada.

Töötamine lavastuse „Neetud rist“ ja Ophelia rolli kallal andis suurepärase võimaluse Kaljuga senisest rohkem kokku puutuda ja seega meievahelist vahekorda parandada. Üritasin tegutseda põhimõtte järgi, et koostöö sujub siis, kui mõlemad kas või poolele teele vastu lähevad. Sain aru, et varem polnud ma seda teinud, vaid kohati lausa

trotslikult oma rida ajanud. See takistas aga meievahelist suhtlust – minu võimalust õppida ja tema võimalust õpetada. Kuigi muutus ei käinud sugugi lihtsalt, tundsin semestri lõpuks, et olen saavutanud oskuse täiesti edukalt töötada inimesega, kellega eos ehk nii hästi ei suju. See on ka ühtlasi üks olulisemaid õppetunde teatrikoolist – kuidas iseend „painutada“ nii, et koostöö oleks produktiivne mõlemale poolele. Näitleja peab suutma töötada igasuguste partnerite ja lavastajatega ja see pole võimalik, kui silmaklapid ees, ainult mööda oma mugavtsooni liikuda.

KOLMAS AASTA

„Utopia rannik. III osa. Kaldale uhutud“ – Tata Herzen

Ühest küljest keeruline, kuid samas väga nauditav prooviperiood. Lavastaja mainis mitu korda „Fatme, sa oled kuidagi pinges“, andmata tegelikult abistavaid, rolli/stseeniga seotud juhtnööre. Kuna see oli minu esimene lavastus nii öelda „inkubaatorist väljaspool“ ehk väljaspool kooli, oleksin vajanud rohkem juhendamist või vähemalt ootasid seda ja tundsin ennast koguaeg nagu peata kana, kes ei saa millegagi hakkama. Loomulikult oli Kalju meile korduvalt rääkinud, et väga paljud lavastajad on sellised, kelle kõrvalt peab näitleja oskama end ise lavastada, kuid ei oodanud et sellisesse olukorda nii varakult satun. Ühtlasi tundsin teatavat aukartust trupi ja üldse uue situatsiooni ees – pidevalt pinisemas peas mõte „äkki keegi teine oleks paremini teinud“. Minu üks kõige tüütumaid ja pidevamaid siseheitlusi – pidev võrdlemine mingi maagilise „teisega“, keda tegelikult ei ole olemas.

Õnneks sain prooviperioodil mitu korda abi kolleegidelt Oleg Titovilt ja Meelis Rämmeldilt, iseenesest väikestes asjades (nagu hääletugevus või misanstseeni paigutus), mis minu jaoks tähendasid aga väga palju, sest tundsin vahelduseks, et keegi on mulle „olemas“ – ma ei maadle selle lavastusega üksi – tunne, mida võiks näitlejas tekitada lavastaja. Hiljem oli üsna irooniline kuulda lavastajat uhkelt esietenduse järgsel peol rääkimas, et – ta kasutas lavastades seekord teadlikult taoistliku meetodit – „lasi jõel voolata“. Tekkis küsimus, et kas see ongi normaalne, kutsuda mängima teatritudengid ja siis eeldada et nad saavad hakkama ja isegi kui sa näed et neil on keeruline ikkagi mitte midagi teha.

Samas võib-olla see oligi see vajalik kogemus ja kool – kuidas enam-vähem ise näitlejana keerulisest prooviperioodist välja ujuda. Ilmselt andsidki kokkupuuted teiste näitlejatega ja nende nõuanded rohkem, kui antud situatsioonis oleks osanud anda lavastaja. Lõpuks võib ikkagi öelda, et nautisin selle rolli kehastamist, eriti kui hakkasin

stseenides ja karakteris leidma väikesi „rosinaid“, mis enda mängu huvitavaks tegid. Näiteks, tuli osalt lõplik rollilahendus läbi jalanõude, mida kandsin esimeses kolmes stseenis – madalad ja veidi suured baleriinad, mis tekitasid lapseliku oleku ja omamoodi kõnnaku. Kuna tundsin, et minu tegelase eesmärk oli eelkõige „lahjendada“ keerulisi filosoofilisi vestlusi, omandas tegelaskuju kiire sisemise ja füüsilise tempo (et mõjuda kergemalt), mis omakorda õigustas repliike – pidevalt oli sees jooksusamm. Huvitav näitlejaülesanne kuna mängisin väga erinevaid arenguetappe, vanuseid 9, 11, 15, 18 ja 23.

Oluline osa prooviperioodist ja etenduste andmisest oli suhtlus ülejäänud trupi ja lavastusmeeskonnaga. Hiljuti Ireen Kennikuga intervjuud läbi viies tõdes ta, et mõnes mõttes sai ta teatrikoolist veel suurema kooli, olles lavastuste ajal ühes garderoobis Luule Komissarovi ja Anu Vabamäega – sama tunne on mul seoses garderoobikaaslaste Triinu Meriste, Kais Adlase ja Marika Barabantsikoviga. Nüüd tagasi vaadates ja ka teiste näitlejatega rääkides, olin siis suheldes ikkagi äärmiselt kinnine, aga sellegi poolest oli see kogemus ja olemine selline, kus tundsin, et see on see seltskond ja süsteem, kuhu ma tahan jõuda.

„Amy“ – Amy

Tööd monolavastusega alustasin täielikus teadmatuses, mida ja millest tahaksin tüki teha. Kuna ainus sümpaatne materjal – Cocteau „Hoolimatu armuke“ – oli just hiljuti vanema kursuslase Saara Kadaku poolt tehtud, otsustasin teha koostööd Drakadeemiku Madis Apsaloniga. See koostöö väga edukalt aga ei sujunud ja lõpuks leidsin endale välismaise teksti, mille ise tõlkisin ja Madisel veidi kohendada lasin. Sealjuures oli süstematiseerimisel ja stseenide paigutamisel suureks abiks Lennart Peep, sest kärpisin näidendi umbes poole lühemaks, kui see oli originaalis.

Kuna ei leidnud teksti, mis mind tohutult kõnetanud oleks, võtsin eesmärgiks teha midagi vähe meelelahutuslikumat, sest tundsin, et see oleks mõnes mõttes ka mugavustsoonis väljaastumine. Üksi tööd teha oli kohutavalt keeruline. Samal ajal „Utopia rannikus“ mängiv Indrek Taalmaa (kellel monolavastustega kogemus üsna suur) püüdis mind lohutada, et põhiline osa monolavastusest valmibki enda peas ja mõnes mõttes oligi tal õigus. Ilma parteriteta, kellelt impulsse saada (kuigi loomulikult võib saada

impulsse rekvisiitidelt, helilt jms), toimub läbiva liini moodustamine peas ja hilisem töö on ainult selle vormi valamine (misantstseenid jms).

Esietenduse järgselt toimus Genialistide klubis tagasiside ring – idee, millest ma polnud vaimustuses, kuid samas mõtlesin, et pole ka midagi tohutult hullu. Kohal olid suures osas tuttavad (enda ja noorem kursus, õppejõud, sõbrad), aga ka mõned võõrad. Sellest kujunes üks minu kõige õudsamaid kogemusi. Emotsionaalselt kohutvalt kurnav oli kuulda kriitikat töö kohta, millega ma ka ise polnud täiesti rahul, kuid mida ma sellegi poolest olin teinud täieliku pühendumisega. Eriti jäi kõlama Vanemuise dramaturgi Sven Karja arvamus, et „läksin alla lati“ – millega tagantjärgi olen mingis mõttes nõus, kuid mis tol hetkel mind täiesti endast välja ajas. Lähemalt analüüsid saan muidugi aru, et lihtlabane eesmärk „teha midagi meelelahutuslikku“ oleks sellegipoolest nõudnud selgemat ja tugevamat alusteksti, millele oleks saanud „vahtu“ juurde lisada. Paraku jäigi minu monolavastus kohati seosetuks ja ebausutatavaks karglemiseks, mis hüplikult edasi arenes.

Igal juhul on sellest kogemusest selge, et avatud tagasiside ring, vahetult pärast esietendust on minu jaoks täiesti vastuvõetamatu idee, sest tööprotsess on veel nii värske, et ei suuda objektiivselt arvamusi kuulata ega nendele vastata. Kuigi mul puudus täielikult huvi oma monotükki mängida rohkem, kui korra Tartus ja korra Viljandis oleksin valmis ja isegi väga tahaksin kunagi veel monolavastust teha, kuid seda ainult lavastaja olemasolul.

„Nero“ – Poppaea

Väga mahlakas tegelaskuju, ootasin proovide algust pikisilmi. Järgnes aga üsna keeruline prooviperiood. Koostöö lavastajaga ei sujunud nii kergelt, kui oli toimunud eelmiste kokkupuudete puhul. Tundsin ennast kohati väga halva partnerina, muretsesin, et ei suuda Nero osatäitjale Kaarel Targole piisavalt vastu mängida. Samas oli pidevalt probleem „stseeni säilitamisega“, sest tegime proove üsna kaootiliselt ja pigem harva – ei jõudnud ära kinnistada. Tundsin, et kõige rohkem aega ja energiat läks Nero ja Nero käsilaste (Lauri M. ja Karl Edgar T.) stseenide peale. Iseenesest on sellise asja üle tobe viriseda, sest tegu on peategelasega, aga samas polnud mul praktiliselt üldse võimalust oma tegelaskuju liini kokku saada enne esimest korralikku (ilma pausideta, kostüüm, grimm, soeng, heli, valgus) läbimängu, mis toimus päev enne esietendust. Ka lavastajaga arutlemisest polnud tihtipeale abi, sest sain aru, et tema fookus on mujal. Erilist abi ei

saanud ka dramaturigalt, sest antud Mati Undi tekstis oli näitlejale vähe infot, mis oleks aidanud rolli luua.

Kuna läbimänge oli enne etendusi väga vähe, tekkis alles 8. ehk viimase etenduse lõpuks tunne, et „hakkab tulema“. Sain aru, kui olulised on läbimängud, eriti rolli puhul, kus on suts siin ja suts seal – see on see, mis aitab rolli üheks tervikuks sulatada ja detaile juurde lisada. Peale selle on mitte ainult lavastajal vaid ka näitlejal oluline tajuda tervikut ja enda rolli selles. Kusjuures antud lavastuse puhul kipun arvama, et ka lavastaja seda tervikut just väga selgelt ei tajunud.

Nauditav oli, et sain näidata end teisest küljest ja rõhuda oma tugevatele külgedele. Siinjuures mõtlen võimalut tantsida ja laulda – kusjuures laulu tõlke ja fono leidmisega tegelesin iseseisvalt. Kuna mulle meeldib väga Edith Piaf, siis oli tohtutu rõõm laulda tema lugu „La vie en rose“. Olen lavastaja Lennart Peebule väga tänulik, et usaldas mind, kui ütlesin et saan lauluga hakkama, sest lauluõpetajat lavastuse juures polnud. Füüsiliselt on tegu ühe kõige nõudlikuma lavastusega, seda just keskmise „tsirkuse ja leiva“ osa tõttu.

Kokkuvõttes oli tegu huvitava rolliga, mis erineb suurel määral teiste diplomitööde ja üleüldse kogu kooliajal läbitud rollidest ja oleksin hea meelega seda veel mänginud ja edasi arendanud. Tunnen, et ei jõudnudki rolli lõpuni valmis teha ja sellest on väga kahju. Nüüd aasta hiljem vaatan tagasi ja leian, et sellesse lavastusse/rolli jäi veel väga palju lusti, rõõmu ja avastusi, milleni polnud aega jõuda.

„Insener Paaveli armastuse eesõu“ – Hirm/Rõõm

Arenguprotsessis mitte väga oluline lavastus, kuid samas tore kogemus – tekkis hea grupisünergia ja mõnus atmosfäär, millele mängis kaasa Tartu Botaanikaaiia ilu ja soe suvi. Lisaks sain lahti end juba kaua painanud murest – ebameeldivus mängida koos ühe oma kursakaaslasega. Eriti füüsilisest ebamugavusest kokku puutuda antud inimesega. Probleem, mis näitlejale kogu prooviprotsessi äärmiselt ebameeldivaks võib muuta.

Veidi keeruline prooviperioodi algus, kuna black boxi proovide ajal oli tunda, kuidas lavastaja emotsioonid mõjutasid tugevalt kogu truppi – nii negatiivselt kui positiivselt. Olukord lahenes veidi jõudes väliproovide juurde, ilmselt on selles oma osa loodusel. Ühtlasi minu esimene kogemus vabaõhulavastusega

TEATER MUST KAST JA ENDLA

Teatrit Must Kast hakkasime mõtteliselt looma juba esimese aasta lõpus, kuid ametliku avamiseni jõudsime 27. märtsil 2014. Alustasime tööd kursuse ühise teatri loomiseks kokkuleppega, et seni kuni oleme koolis, töötame ühiselt selle teatri nimel, kuid ka arusaamisega ja mõistmisega, et üks hetk võivad osad meist sellest ettevõtmisest loobuda ja valida endale uue tee. Juba Teater Musta Kasti avamispeol teadsin, et järgmisest aastast tegutsen ilmselt Endla teatris.

Teatri loomisele lähenesin algusest peale teatava reserveeritusega. Juba Kalju esimene soovitus „luua teatri manifest“ ja selle mõttega tegelemine, tegi mulle selgeks, et minu ideaalid, minu kunstiline eesmärk – laiemalt, kui minu enda individuaalne võimekus näitlejana – on veel sõnastamata ja formuleerimata. Ma ei teadnud ise ka, millist teatrit ma tahan teha, ega ka seda, kellega ma tahan seda teha. Loomulikult koosneb kursus minu jaoks kallitest inimestest, kellega olen koos palju teinud ja näinud, kuid sellegipoolest – me räägime 17 noorest inimesest, kes on täiesti juhuslikult ühte kohta sattunud, kes kõik ennast otsivad ja keda küll seob huvi teatri vastu, kuid kelle ideaalid ja eesmärgid on täiesti erinevad. Tundsin, et ei suuda ja ei taha veel sellisesse ettevõtmisesse pühenduda, sealjuures mängis rolli ka asjaolu, et ei olnud veendunud, et need on minu jaoks õiged inimesed, kellega seda ette võtta. Selliseks teekonnaks peab olema üksteise vastu ääretu usaldus, minul seda polnud ja seetõttu ühist teekonda pikemas perspektiivis ei näinud.

Sealjuures häiris mind tugevalt tunne, et vahepeal ei olnudki ma eelkõige näitlejatudeng vaid pigem grimmeerija, kunstnik, lavamees jms. Kogemused, mis tingimata on olulised, kuid mis võtsid fookuse peamiselt. Sealjuures olen ma täiesti teadlik, et kursusel on inimesi, kellel neid kõrvalrolle on kordades rohkem ja sellegi poolest suudavad nendega toime tulla. Minu jaoks oli seda aga liiga palju, hakkasin ärrituma, et ei saa täie keskendumisega teha seda, milleks ma kooli olin tulnud.

Kalju ettepanek Endlasse tulla ei tulnud täiesti ootamatult, sest ühel Utopia etendusel käis lavastaja Heiti Pakk saladuslikel põhjustel kätt surumas ja õnne soovimas. Loomulikult tundsin end meelitatuna, kui ainus kutsutud naisnäitleja, eriti kuna suhe

Kaljuga läks läbi aastate üle kivide ja kändude. Eelkõige aga ootustärev ja rõõmus, sest mingis mõttes oligi see see, mida ma olin oodanud. Esialgu oli jutt, et esimene töö on Triinu Lepiku asendamine lavastuses „Hiired pööningul“, kuid see jäi lõpuks ikkagi ära. Kindlasti oleks kogemus asendajana väärtuslik, kuid tol hetkel, selle lavastuse ja rolli puhul tundsin kergendust, et see nii ikkagi ei läinud. Kui suvel tuli teade, et lisaks juba kokkulepitud jõululavastusele oodatakse mind juba sügisesse „Meie aja kangelasse“, seisingi olukorra ees, kus juba neljanda kursuse alguses olin täiskohaga Endla teatri näitleja.

NELJAS AASTA

Endla

Vastuvõtt teatrisse oli esimesest päevast ülihea. Omamoodi imestasin, kui intervjuus Ireen Kennikuga märkis ta, et on olnud hetki/inimesi, kes väldivad uusi tulijaid ja on umbusklikud. Õnneks on see miski, millest meie ilma jääme. Olen väga tänulik, et esimene lavastus, milles osalesin hõlmas suurt osa trupist. Kuna võõras kohas ei ole minust väga agarat sotsialiseerijat, oli see ideaalne variant end kohe kodusemalt tundma hakata ja trupiga ühine jututeema leida. Selle aastaga Endlas olen saanud rohkem lava- ja üleüldist teatrikogemust, kui kogu ülejäänud kooliajal kokku.

Tehniliselt on see eriti hästi mõjunud hääle kõlavusele. Kui sügisel nägin vaeva, et end suures saalis kuuldavaks teha, siis kevadeks polnud see enam probleem. Kindlasti võiks mu hääle olla veel valjum, kuid muutus on sellegipoolest märgatav.

Ühtlasi olen ikka ja jälle saanud veenduda tõsiasjas, et teater on kollektiivne kunst. Teadmine, mis süstitakse sinusse juba teatrikooli esimesel päeval, kuid mille nüansid hämmastavad pidevalt. Koolist tulnuna on eriti selge erinevus selle vahel, kui kõige eest pead ise vastutama ja teatril, kus iga ameti peal on oma inimene. Kuskil pool aastat pärast teatris olemist lasin endale majas ekskursiooni teha ja ühtlasi sattusime pesuruumi, kus tekstiilide värvija Anu Heinsalu-Diževski näitas mulle hiljuti tehtud töid, sealjuures minu „Peeter Paani“ kostüümi pitspaela, mis valgest beežiks värviti. Mul polnud aimugi, et minu kleidil oli pael, millega keegi ekstra tegelema pidi. Hämmastav on mõelda, kuidas majas on kümneid ja kümneid inimesi, kes töötavad iga väikese detaili kallal, selle nimel, et lavastus jõuaks kvaliteetselt lavale ja nende tööd on vahel isegi raske märgata, sest see tundub nii iseenesestmõistetav. Väärtus peitubki aga väikestes asjades ja kõikide nende inimeste töö on tohutult oluline ja tähtis.

Selle aastaga on toimunud suur muutus ka minu igapäevases mõtlemises ja toimimises. Mingil hetkel leidsin ma üles oma sisemise „õnne“ ja hakkasin märkama väikesi asju enda ümber, neist vaimustuma ja neid hindama. Kasutades iseenda sõnu 2015. aasta märtsi kursuse blogist: *„Sellegipoolest olen ma õnnelik. Ma ei räägi mingist ratsionaalsest õnnest – õnnelik, sest mul on pere ja kodu ja sõbrad ja töö – vaid tohutust sõnatust/seletamatust õnnetundest minu sees. Ma ei tea kuhu teie õnn koguneb, aga minu koguneb rinnakusse. Ma tunnen, kuidas see õnn on minu sees nagu suur kuldne pulseeriv ja hõõguv kera, mis mind ringi liigutab ja mis viimasel ajal on toonud minu juurde nii palju uusi ja põnevaid hetki ja inimesi. Ehk see kõlab nagu hunnik esoteerilist jama, aga mis sellest.“* Nii mõtlen ja tunnen ma ikka veel, loodetavasti ka edaspidi. Hetkel olen ma rahul sellega kes ma olen ja kus ma olen. Loomulikult pole see põhjus, et seisma jääda vaid väga õnnelik punkt, kus positiivselt edasi liikuda.

Olen mõelnud, mis tunne oleks see viimane aasta veel oma kursusega koos veeta. Eriti mõeldes lavastustele koos Ivar Põllu ja Ingomar Vihmariga. Ühest küljes on tõesti kurb, et ei õnnestunudki oma kooliaega ühislavastusega lõpetada, aga teisest küljest on kogemus Endlas hindamatu ja mul pole midagi mida taga nutta. Arvan, et läbi selle aasta olen saavutanud suurema isesesvuse, nii näitleja kui inimesena. Miski, mis kursusega koos edasi minnes sellisel moel poleks juhtunud.

„Meie aja kanglane“ – vürstitar Mary

Väga keeruline prooviprotsess lätlasest lavastaja Galina Polišukiga. Töö toimus vene keeles tõlgi vahendusel, kuigi sain lavastajast aru, vastasin siiski tõlgi abil. Trupi vene keele oskus oli erinev ja tööprotsess oli seetõttu kindlasti aeglasem ja ilmselge ka temperamendi ja üleüldisemad probleemid üksteise mõistmisel. Põhiliselt tekitas segadust ühise teatrikeelega leidmine, läks tükk aega kuni me aru saime, et Galina teebki tinglikumat ja sümbolitslikumat teatrit, kui meie oleme harjunud. Tagasivaates oleks ilmselt olnud parem, kui lavastaja oleks alguses veidi täpsemalt seletanud, milline on eesmärk ja mängustiil. Minu jaoks sarnanes lavastamisstiil veidi Vladimir Granoviga (kellega puutusin kokku akrobaatikalavastuses „Veel kord armastusest“), ehk siis lavastamine kõigepealt füüsiliselt (misanstseenid ja skeemid paika) ja siis sissepoole liikudes (psühholoogiline põhjendatus). Samas tulenesid sellest jällegi konfliktid lavastajaga, kuna puudus arusaamine, millal ja kui palju võib kokkulepitud skeemi muuta.

Lavastusprotsess algas juba mõnes mõttes kurioosselt – Sepo Seemani lahkumisega pärast teist lugemist. See tekitas lavastajas kohe tohutu pinge ja meeleheitliku sooviga ennast kehtestada. Ehk siis oli kogu selles prooviprotsessis juba algusest peale hulk mõttetuid pingeid. Umbes teisel nädalal jagas lavastaja ümber kolme noore naise rollid – Jekaterina Novosjolovale minu osa, mulle Kati Ongi osa ja Katile Jekaterina osa. Tundsin ennast vastutavana, kuna otsus sündis tehtud etüüdide pealt – lavastaja ütles, et minu olemus on täpselt vastav tema ettekujutlusele vürstitar Maryst. Ühtlasi olime rollide jagamise hetkeks juba paar nädalat töötanud rolliga, mille nüüd sai Jekaterina nii, et pidin rollide vahetudes käima mõlemaga seotud proovides. Tohutult halb tunne oli näidata Jekaterinale ette, kuidas ja mina tema rolli tegin, tekkis tunne nagu tema ei saakski ise luua, peab minu skeemi üle võtma. Prooviperioodi arenedes see hirm õnneks kadus, kuna mina olin tõepoolest jõudnud ainult misantseenide tekitamiseni ja tegelaskuju mängis ta ikkagi enda võtmes. Asudes aga vürstitar Mary kallale lõi kohe sisse hirm, et ei suuda säilitada vabadust, mis lavastajat köitis, sest tehtud etüüdides ei üritanud ma keegi teine olla, reageerisin lihtsalt vastavalt olukorrale, aga võttes armesse ajastust, staatust, teksti võin hakata mängima hoopis midagi/kedagi muud. Laias laastus võib öelda, et nii oligi, maadlesime stseenidega kaua ja asi läks lausa nii kaugele, et vahepeal palus lavastaja Karin Tammarul ette mängida – miski, mis mõjus negatiivselt enesehinnangule ja tegelikult stseeni mängimisele ka kaasa ei aidanud. Kui sul puudub enda sisemine loogika ja põhjendatus, et midagi teha võib ju ette näidata ja isegi füüsiliselt järgi teha, aga koguaeg on tunne nagu valetaksid.

Prooviperioodi mahtus väga palju ülevoolavaid tundeid (mitte ainult minu, vaid väga mitmete kollegide poolt), pidevalt oli tunne, et puuduvad oskused rolliga toimetulemiseks. Antud lavastusprotsessist jäi sisse tohutult negatiivne emotsioon ja nii ei tundunud mitte ainult mulle, vaid kogu trupile. Asi läks lausa nii kaugele, et kui toimus taastusproov ja lavastaja taas majja tuli, oli tunda tohutut närvilisust kogu majas.

Kui esialgu oli tunne, et antud lavastuse mängimine ei saagi kunagi meelepäraseks, siis hooaja lõpus, peale umbes kümnet etendust hakkas saabuma teatav rahu. Ei tunne end siiani antud rolli mängides täiesti kindlalt – ainsad emotsionaalselt täiesti mõistetavad olukorrad on laulukohad, kuid ära on kadunud paanika, mis algsest lavastusega seoses oli.

„Kaunitar ja koletis“ – Kaunitar, nimega Bella

Esimene lavastus, kus olen 95% ajast laval. Ühtlasi on see minu esimene ametlik väljasõiduetendus, selle hooaja lõpuks oleme mänginud seda 30 korda erinevates Eesti paigus. Sellega olen saanud hea kogemuse, kuidas mängida ja teha end kõlavaks paljudes erinevate suurusega saalides ja lavadel. Ühtlasi olen avastanud, et väiksemates kohtades, kus ruumi on tohutult vähe ja täiega teha ei saa, tekib vastik haltuurategemise tunne, millest üle saama ei ole õppinud.

Jõuluperioodil, kui seda kahe nädala jooksul mitu korda päevas mängisime hakkas lõpuks tekkima ahastus, et tahaks pausi. Lavastusel pole otseselt midagi viga, aga mängida rolli, mille põhiomadus on olla puhas ja siiras ja pidevalt imestada on omajagu tüütu. Loomulikult üritasin leida mingit oma vimkat, aga väga palju ei saa lavastuse raamist välja langeda ja kuna tegu on algklassidele suunatud muinasjutuga oli minu eesmärk paratamatult kehastada „ilusat ja head printsessi“.

„Peeter Paan ja Valge Lind Wendy“ – Wendy Darling, Jane

„Peeter Paan ja Valge Lind Wendy“ oli viimane lavastus, mis mahtus kooliaja sisse ja seega ka viimane diplomilavastus. Võin mõtlemata öelda, et tegu oli kõige meeldivama, lihtsama ja lustlikuma prooviperioodiga, mis mul üldse kunagi on olnud. Juba mitmekordne partnerlus kursavend Sander Rebasega oli meeldiv nagu alati. Ilmselt võib öelda, et meil on olemas lavakeemia: ta suudab mind alati laval sütitada, ei tunne temaga kunagi proovides ebameeldivalt või ebamugavalt.

Minu jaoks oli esimene kord töötada Oleg Titoviga kui lavastajaga, kuigi tuttavad olime juba kooli algusest saadik. Proovide algusest peale oli selge, et mitte ainult minu ja Sandri klapp ei ole hea, vaid et see toimib ka meie kolme vahel ja see tegi töö produktiivseks, kiireks ja positiivselt laetuks. Samas oli prooviperioodis ka keerulisemaid hetki. Kuna lavastusse on kaasatud seitse 8-14 aastast poissi läks üsna palju aega ja energiat nende stseenidega tegelemisele. Ühel hetkel, kui olime kaks nädalat praktiliselt samu stseene teinud ja ikka iga päev justkui nullist alustasid, tekkis ka endal frustratsioon (lisaks sellele, et Oleg nendega koguaeg kurja vaeva nägi ja proovis läheneda nii piitsa kui präänikuga). Oli tunda, kuidas nii mina kui Sander andsime proovides 150%, et poisse vähekenegi sütitada, mille käigus aga ei olnud enam ausad oma tegelaskuju suhtes. Lõpuks

sai me aru, et kellegi teise eest mängida ei ole võimalik ükskõik kui palju sa seda ka ei ürita ega tahaks.

Teine oluline ja veidi pingeline nüanss lavastuse juures oli koostöö hääleseadja Toomas Volliga. Laulmine on alati minu jaoks alati väga oluline olnud, miski, milles olen enda vastu ülikriitiline. Toomasest oli prooviprotsessis küll tohutult abi, kuid mingi hetk tundsin, kuidas tema juuresolek mind pigem endast välja ajas, kui aitas. Lisaks sellele, et ta vastavalt olukorrale täiesti vastuoluliseid juhiseid andis, tundsin kuidas tema juuresolekul mõtlesin tohutult nootide, mitte niivõrd sisu laulmisele. Samas on mingis mõttes tegu minu enda loodud pseudoprobleemiga ja reaalsuses on tegu ikkagi suurepärase, kuigi karmi lauluõpetajaga, kellega mul on väga hea meel koos töötada.

Juba lavaproovideni jõudes oli selge, et põhimõtteliselt on mul roll olemas, tuli lihtsalt jälgida nüansse. Nii saingi ühe läbimängu lõpus seni kõige lähedama lavastajakommentaari, mis ilmestab imehästi seda, kui lihtne kõik on, kui omavahel valitseb mõistmine ja tunnetus: „Fatme, homme ole pool aastat vanem.“ Veel üks huvitav nüanss antud lavastuse juures oli lisaroll – Wendy tütar Jane – mida kehastasin ainult lavastuse viimases stseenis. Suures osas oli antud stseen kordus esimese vaatuse stseenist, kuid sellegipoolest tekkis täiesti loomulikult hoopis eraldiseisev tegelaskuju – sealjuures saab tänada teksti, mis loomulikult mind uue tegelaskuju juurde suunas. Võrreldes Wendyga on Jane nahhaalsem ja nurgelisem, kui emalik ja pehme Wendy, kes ka mänguga kaasa läheb. Täpsemalt ja pikemalt analüüsisin tööd antud lavastuse kallal oma seminaritöös „Näitlejatöö spetsiifika muusikalis“.

„Werther“ – Lotte

Kuigi antud lavastus ametlikult kooliaega enam ei mahu, on see materjal, millega nüüd, minu viimastel koolikuudel, olen tegelenud ja mis on minusse süstinud nii mitmeid uusi ideid, et pean oluliliseks neid ka antud ülevaates mainida.

Kui varem kirjutasin, milline avastus oli esimesel õppeaastal Kaljuga näidendeid hakata lugema ja analüüsima, siis selle materjali puhul tabas mind proovisaalis esialgu üsna sarnane reaktsioon. Minu kirjandusõpetaja poolt „maailma piinarikkamaks looks“ tembeldatud Goethe „Noore Wertheri kannatused“ on hoopis lugu ülimalt kirglikust elavast mehest ja tema maailmas. See kire teema on nii otseselt üle kantav meie kõigi

igapäevaellu ja tegemistesse, et tunnen selle lavastusega suuremat emotsionaalset seost, kui ülejäänud seniste lavastustega. Kuna tegemist on väikese trupiga, mis koosneb ühevanuselistest inimestest on omavaheline side, energia ja üksteisemõistmine äärmiselt tugev. Me kõik investeerime sellesse lavastusse nii palju, et puudub võimalus ükskõikselt suhtuda ühessegi lavastusse puutuvasse elementi. Selles pundis tunnen hetkel rohkem potentsiaalset energiat luua teater (või üldse midagi korda saata), kui tundsin oma kursuses, ilmselt kuna hetkel olen ise valmis rohkem panustama, sest olen leidnud nende inimestega parema klapi. Mingi muutuse on esile kutsunud just seesama kire teema – et kui teha, siis teha sajabprotsendiliselt ja täiega, milleks teha asju mugavalt ja üle käe.

Lisaks on mulle täiesti ilmselgeks saanud vähemalt repertuaariteatri elementaarne nõudmine näitlejale. Kui näitlejaks olemine on sinu töö, mille eest sa saad palka, pead sa olema võimeline tegema seda tööd olenemata meeleolulust või sellest, kas sul on inspiratsioon või mitte. Loomulikult on meil kõigil häid ja halbu päevi, kuid sa pead olema piisavalt professionaalne ja suuteline teha tööd ka halva tujuga, sest lavastustel on tähtajad, pole võimalik päevade või kuude viisi inspiratsioon oodata.

Läbi „Wertheri“ prooviperioodi saan aru, et olen leidnud töömeetodi, mis minu jaoks hetkel toimib. Koguaeg ei pea kõik jube õige tunduma – selleks proovi tegemine ongi, et kümme korda puusse panna, aga läbi selle leida viis kuidas lõpuks pihta läheb – tuleb katsetada, kuulata lavastajat, vahel mängida ristivastupidiselt oma loogikale ja nii loksud kõik vähehaaval ise paika.

Mul pole aimugi, mis sellest lavastusprotsessist lõpuks välja tuleb, kuid kuna suur osa näitleja ajast möödub ikkagi pigem proovisaalis, kui laval, on just selle aja positiivsus oluline. Võib vaid loota, et hea prooviperiood kulmineerub vastava lavastusega.

KOKKUVÕTE

Kooliaja alguses kahtlesin pea iga oma sammu pärast, hakkasin isegi alla suruma oma instinkte stseenis olukordades reageerimiseks. Kartsin pideval proovides ja ka laval näida „loll“ või „rumal“ ja ei julgenud oma ideid välja pakkuda. Täielikult pole ma sellest alatedlikust blokist ilmselt siiani täielikult üle saanud. Tagasivaates saan aga aru, et alates kolmandast õppeaastast, aga eriti kindlalt nüüd lõpuks sel neljandal õppeaastal Endlas pole mul kordagi tulnud pähe mõte „ma ei julge pakkuda“ ja see on minu jaoks väga oluline samm edasi. Iseloomustades selgelt minu muutumist nii inimese kui ka näitlejana – enesekindlus, mis teeb suhtluse teistega ja töö tegemise lihtsamaks, produktiivsemaks ja rahuldustpakkuvamaks.

Kuigi tunnen et olen palju edasiarenenud punktist, kus Musta Kasti manifesti koostades mõistsin, et pole veel valmis oma kunstilist ideaali sõnastama, ei ole see veel kindlasti lõplik ja ei kahetse oma otsust kursusekaaslastega ühist teekonda mitte jätkata. Olen õnnelik selle üle, kus praegu olen ja pole veel hetkegi kahetsenud valitud eriala.

Kui vaadata uuesti esimesse erialapäevikusse ja lugeda sõnu: „...*kõige rohkem kardan ma, et mind hinnatakse selle järgi, kes ma olen ja mitte selle järgi, kes ma tahaksin olla*“ siis näen ja saan aru, et enam ammu pole see minu jaoks probleem. Nende nelja aastaga olen muutunud inimesest, kes kõikidesse oma otsustesse suhtus ülima kriitika ja halvaksapanuga kellekski, kes teab kes ta on, oskab olla õnnelik, ja loodetavasti laseb ka teisel olla.

Ilmselgelt oleksin muutunud nende nelja aastaga ka antud kooli läbimata, kuid usun, et teatrikoolis on see areng käinud kordades kiiremini kui mujal. Ühtlasi sain vaid siin tegeleda sellega, mida armastan ja olen oma teekonnaga rahul, edasi toimub areng ja püüdlemine näitlejaks, kelleks ma tahan saada: näitleja kes puudutab, on usutav, kelles ei kao aastatega kirg elu ja eriala vastu, kes ei lepi olemasolevaga, vaid püüdleb edasi ja kes loodetavasti ei kaota kunagi oma (nooruslikku) idealismi.

KASUTATUD ALLIKAD

Kennik, I. 2015 *Pärimuspraktika intervjuu Ireen Kennikuga*. Pärnu, 5. mai

Leevald, F. H. 2010-2015. *Erialapäevikud 1-3*

Leevald, F. H. 2015. *Emotsionaalne pohmell*.

<http://10lend.weebly.com/blogi/emotsionaalne-pohmell>, (13.05.2015).

LISAD

UTOOPIA RANNIK. III OSA. KALDALE HEIDETUD

Tõlge **Kalle Hein**

Lavastaja **Heiti Pakk**

Lavakujundus **Silver Vahtre (külalisena)**

Kostüümid **Maarja Meeru (külalisena)**

Liikumisjuht **Oleg Titov**

Muusikaline kujundaja **Peeter Konovalov**

Osades **Indrek Taalmaa (Endla), Külliki Saldre (Vanemuine), Peeter Jürgens, Janek Joost (külalisena), Kiiri Tamm, Arvo Raimo, Oleg Titov, Janek Vadi, Tanel Ingi, Margus Vaher, Sander Rebane (TÜ VKA teatrikunsti 10. lend), Raivo Adlas (Vanemuine), Andres Tabun, Artur Linnus (TÜ VKA teatrikunsti 9. lend), Triinu Meriste või Carita Vaikjärv, Kais Adlas (Vanemuine), Tarvo Vridolin, Meelis Rämmeld, Marika Barabanštšikova (Vanemuine), Margus Jaanovits (Vanemuine), Andre Kõiv, Fatme Helge Leevald (TÜ VKA teatrikunsti 10. lend), Marta Soro (külalisena) või Iris Rämmeld (külalisena)**

AMY

Tekst **Robbins/Apsalon/Leevald**

Korraldus **A. Alp**

Valgus **R. Ruttas**

Heli **K. Veinberg**

Juhendaja **G. Tabor**

NERO

Lavastaja **Lennart Peep**

Kunstnik **Birgit Landberg**

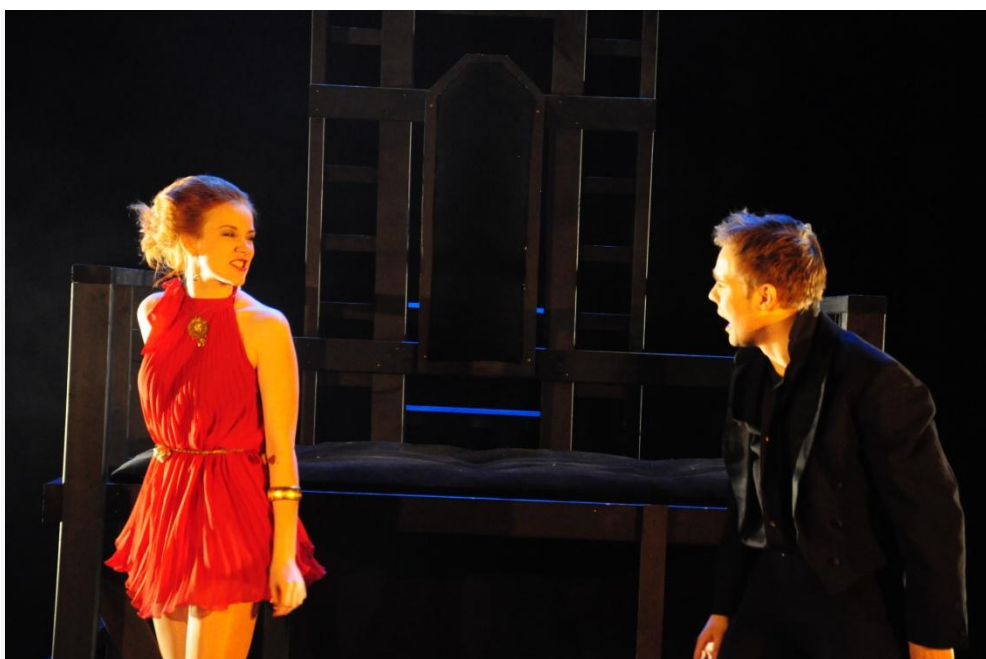
Liikumine **Jaanika Tammaru**

Valguskujundus **Meeli Tuoppi / Rommi Ruttas**

Helikujundus **Lennart Peep**

Lavaline võitlus/akrobaatika **Märt Koik**

Osades **Kaarel Targo, Kaija M. Kalvet, Fatme Helge Leevald, Silver Kaljula, Kristo Veinberg, Laura Niils, Mihkel Kallaste, Lauri Mäesepp, Karl Edgar Tammi**

INSENER PAAVELI ARMASTUSE EELÕU

Mehis Heinsaare samanimelise novelli ja teisenimeliste luuletuste ainetel

Lavastaja **Kaija M Kalvet**

Muusika **Jaanika Tammaru**

Mängivad **Imre Õunapuu (Rakvere Teater), Birgit Landberg, Fatme Helge Leevald, Liina Leinberg, Laura Niils, Jaanika Tammaru, Silver Kaljula, Mihkel Kallaste, Märt Koik, Kaarel Targo**

MEIE AJA KANGELANE

autor **Mihhail Lermontov**

tõlkija **Malle Šalda**

dramatiseerija ja lavastaja **Galina Polišuk (Läti)**

kunstnik **Aigars Ozolinš (Läti)**

kostüümikunstnik **Liene Rolšteina (Läti)**

valguskunstnik **Karmen Tellisaar**

videokujundajad **Terina Tikka ja Argo Valdmaa**

muusikalised kujundajad **Galina Polišuk** ja **Feliks Kütt**

lauluõpetaja **Toomas Voll**

koreograaf **Kersti Adamson**

lavastaja assistent **Karin Tammaru**

dramaturg **Triinu Ojalo**

tõlgid **Jekaterina Novosjolova** ja **Eduard Tee**

osades **Jekaterina Novosjolova**, **Kati Ong**, **Karin Tammaru**, **Carmen Mikiver**, **Fatme**

Helge Leevald, **Priit Loog**, **Jaan Rekkor**, **Tambet Seling**, **Sander Rebane**, **Eduard**

Tee, **Ahti Puudersell**

KAUNITAR JA KOLETIS

dramatiseerija **Triinu Ojalo**

lavastaja **Birgit Landberg** (TÜVKA)

kunstnik **Krista Tool**

valguskunstnik **Märt Sell**

muusikaline kujundaja **Sander Rebane**

osades **Fatme Helge Leevald**, **Ireen Kennik**, **Kati Ong**, **Priit Loog**, **Lauri**

Mäesepp, **Karl Edgar Tammi**

PEETER PAAN JA VALGE LIND WENDY

autor **J. M. Barrie**

dramatiseerija ja laulutekstide autor **Silvia Soro**

lavastaja ja koreograaf **Oleg Titov** (Ugala teater)

muusika autor, muusikaline kujundaja **Feliks Kütt**

kunstnik **Liina Tepand**

valguskunstnik **Margus Vaigur**

videokujundaja **Terina Tikka**

nimiosas **Sander Rebane**, teistes osades **Fatme Helge Leevald, Ireen Kennik, Kati**

Ong, Sepo Seeman, Ago Anderson, Tambet Seling, Lauri Mäesepp, Karl Edgar

Tammi, Priit Loog, Ringo Ramul (TÜVKA), Franko Mirjam, Ando Loosaar

kadunud poisid: **Sten Sepp, Reinis Paatsi, Holger Orav, Karl-Enrik Kriis, Alex Sander**

Link, Leonhard Sass Taalmaa

indiaanlased: **Lisette Laanela, Tõnis Tomson, Lisette Sivard, Lisanna Jürisoo, Markus**

Monak, Mark Monak

WERTHER

autor **Johann Wolfgang von Goethe**

dramatiseerija **Triinu Ojala**

lavastaja **Laura Mets**

kunstnik **Maret Tamme**

muusikaline kujundaja **Feliks Kütt**

osades **Fatme Helge Leevald, Lauri Mäesepp, Sander Rebane, Karl Edgar Tammi**

SUMMARY

This creative-practical final thesis „My Life in Art“ is analysis of the four years in theatre school. Beginning in general overview of the first two years and their four semesters, and concluding in a more specific analyze of theatre roles of the two final years.

My aim was to keep track and high-light the ways and reason of my development as a person aswell as an actor, cause I believe you can't separate the two. At the start I was really unsure of myself and even disliked me, but in time it started to change. Looking back I can say, that the first year was mainly about accommodating to the new situation, and it wasn't until the second year when the big changes started to happen.

The third and the fourth year were mainly about different productions and marked the start of developing individual development. Especially the final year when starting working at Endla theatre ment moving to an another city, completely away from school and coursemates.

All in all, although the process has been somewhat hard and at times tensions have run high, I'm very glad to have come to the end of this journey a better person and deffinately a better actor. The futur aim being to become even better, never stop believing in myself and never losing focus on what I want and who I want to be.

LIHTLITSENTS

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ **Fatme Helge Leevald** _____
(autori nimi)

(sünnikuupäev: **24.10.1991**)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) enda loodud teose

_____ **“Minu elu kunstis“** _____
(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on _____ **Garmen Tabor** _____,
(juhendaja nimi)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni; 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. 2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. 3. kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **25.05.2015**